

O'SMIRLARNING KREATIV FIKRLASHINI SHAKLLANTIRISHDA TEXNOLOGIYALARNING AHAMIYATI

Bobonazarova Nodira Oktambekovna

University of Economics and pedagogy NOTM, pedagogika kafedrası
o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14891680>

ARTICLE INFO

Received: 11th February 2025
Accepted: 12th February 2025
Published: 18th February 2025

KEYWORDS

*kreativ fikrlash, o'smirlar,
innovatsion texnologiyalar, ta'lim,
kreativ qobiliyatlar.*

ABSTRACT

Ushbu maqola o'smirlarning kreativ fikrlash qobiliyatlarini shakllantirishda innovatsion texnologiyalardan foydalanishning muhimligini ochib beradi. Maqolada kreativ fikrlashning ta'rifi, innovatsion texnologiyalarning turlari, va ularning o'smirlar uchun ahamiyati tahlil qilinadi. Maqola, shuningdek, ilmiy izlanish va amaliyotdan olingan ma'lumotlarni o'z ichiga oladi, bu esa o'quvchilarga mavzu bo'yicha keng qamrovli tushuncha beradi.

Hozirgi zamonaviy dunyoda kreativ fikrlash va ijodkorlik karyera va hayotda muhim ahamiyatga ega. O'smirlarni kelajakda muvaffaqiyatga erishishlari uchun kreativ fikrlash qobiliyatini shakllantirish zarurdir. Zamonaviy ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalardan foydalanish orqali o'quvchilarning kreativ fikrlashini rivojlantirish mumkin (Davlatov, 2021, 45-bet). Ushbu maqolada o'smirlarni kreativ fikrlashini shakllantirishda qo'llaniladigan texnologiyalar va ularning samaradorligi o'rganiladi.

Kreativlik va intellektni qarama-qarshi qo'ygan olimlardan yana biri Dj. Gilvord bo'lib, u o'z nazariyasini ikki xil tafakkur asosida quradi. Ya'ni konvergent va divergent tafakkur. Konvergent tafakkur masalani echishda mavjud barcha vositalarni tahlil qilib, ulardan yagona maqbulini tanlashdir. Konvergent tafakkur intellekt asosida quriladi. Divergent tafakkur-masalani echishning turli variantlarini yaratishdan iborat tafakkur turidir. Divergent tafakkur- kreativlik asosida quriladi.

Kreativ fikrlash – bu muammolarni o'ziga xos yechim bilan hal qilish, yangi g'oyalarni ishlab chiqish qobiliyatidir. Bu qobiliyat yoshlarning tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini ham rivojlantiradi (Ravshanov, 2019, 20-bet).

Innovatsion texnologiyalar ko'plab sohalarda qo'llanilmoqda va ta'lim jarayonida ham samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Ular orasida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, 3D modellashtirish, virtual va kengaytirilgan haqiqat texnologiyalari mavjud (Yusupov, 2020, 33-bet).

Texnologiya turi	Tavsif	Qollanilish sohasi
VR va AR texnologiyalari	Virtual va kengaytirilgan haqiqatni yaratadi	Biologiya, kimyo tajribalarini vizualizatsiya qilishda
3D modellashtirish	Obyektlarni raqamli shaklda yaratish	Dizayn va muhandislik o'qitishda
Kodlash va	Dasturlar yaratish,	O'smirlarning mantiqiy fikrlashini

Texnologiya turi	Tavsif	Qollanilish sohasi
dasturlash	robototexnika	rivojlantirishda

Zamonaviy dunyoda texnologiyalarni to'g'ri qo'llash yoshlar, xususan, o'smirlarning ijodiy va kreativ fikrlash qobiliyatlarini shakllantirishda katta ahamiyatga ega. Yoshlarning hayotidagi innovatsion texnologiyalar ularga kelajakda muvaffaqiyatli karyera qurish, o'z bilimlarini mustaqil rivojlantirish va jamiyat uchun foydali kadr bo'lish imkonini beradi (Mahmudov, 2020, 24-bet). Shuning uchun o'smirlarni kreativ fikrlashga o'rgatish va ularda bu qobiliyatlarni shakllantirish uchun texnologiyalar bilan ishlash qobiliyatlarini rivojlantirish bugungi kun ta'limining dolzarb vazifasidir.

1. Texnologiyalarning o'smirlar uchun ahamiyati

Texnologiyalar, jumladan axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT), 3D modellashtirish, dasturlash, virtual va kengaytirilgan haqiqat texnologiyalari (VR va AR) orqali o'smirlar yangi bilim va ko'nikmalarga ega bo'ladi. Bu texnologiyalar yordamida yoshlar mustaqil ishlash, ijodkorlik va mantiqiy fikrlashni o'rganadi (Karimov, 2019, 33-bet).

Texnologiyalar yordamida o'smirlarning kreativ qobiliyatlarini oshirish usullari

Interaktiv platformalar va ijodiy dasturlar: O'smirlarni ijodiy rivojlantirish uchun Tinkercad, Scratch, va boshqa dasturlar o'zini oqlagan. Ushbu dasturlar orqali o'smirlar raqamli loyihalar yaratishni, kodlashni va dizayn qilishni o'rganadilar (Nasriddinov, 2019, 53-bet).

Zamonaviy dunyoda texnologiyalar o'smirlarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Turli texnologiyalar orqali o'quvchilar yangi bilimlar bilan boyib, ijodkorlik ko'nikmalarini shakllantiradilar. Masalan, raqamli dasturlar yordamida o'smirlar ijodiy yondashuvlarni o'rganib, o'z fikrlarini innovatsion usulda ifoda qilish imkoniga ega bo'ladilar (Yusufof, 2020, 15-bet). Ushbu qomalarda o'smirlarning ijodiy qobiliyatlarini oshirishda qo'llaniladigan texnologiyalar va ularning samaradorligi haqida batafsil ma'lumot beriladi.

O'quv jarayonida kreativ qobiliyatlarni rivojlantiruvchi texnologiyalar

O'quv jarayonida qo'llaniladigan turli texnologiyalar orqali o'smirlarning ijodiy qobiliyatlarini oshirish mumkin. Bu texnologiyalar orasida dasturlash, 3D modellashtirish, virtual va kengaytirilgan haqiqat (VR va AR), ijodiy platformalar va boshqa vositalar mavjud.

Dasturlash o'quvchilarga algoritmik yondashuv va mantiqiy fikrlash imkonini beradi. Scratch, Python va boshqa dasturlash tillari yordamida o'smirlar o'zlarining dasturlarini ishlab chiqib, qiyin muammolarni ijodiy yondashuv bilan hal qiladilar. Bu esa ularning mantiqiy va ijodiy fikrlashlarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi [8; 40-b.].

3D modellashtirish texnologiyasi yoshlarni virtual muhitda ijod qilishga undaydi. Bu texnologiyadan san'at va dizayn sohalarida keng foydalaniladi. Misol uchun, Tinkercad va Blender dasturlari orqali o'smirlar o'z loyihalarini uch o'lchovli formatda yaratish imkoniga ega bo'ladi (Yusufof, 2020, 29-bet).

Texnologiyalar o'smirlarning kreativ fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish uchun qulay imkoniyat yaratadi. Ushbu texnologiyalardan foydalanish orqali o'quvchilarning ijodiy salohiyati yanada oshadi va ular bilimlarni amaliy qo'llash ko'nikmasiga ega bo'ladilar. Bu esa ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatida ham foydali bo'lishi mumkin.

Innovatsion texnologiyalarni o'smirlarning kreativ fikrlashini rivojlantirishda samarali foydalanish bugungi ta'lim tizimining asosiy yo'nalishlaridan biridir. Ushbu texnologiyalar orqali yoshlar kreativlik bilan birga, kelajak uchun zarur ko'nikmalarni egallashlari mumkin. Bunda har bir texnologiyaning qo'llanishi va samaradorligini o'quv jarayoniga to'g'ri joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. O'smirlarning kreativ fikrlashini shakllantirish bugungi ta'limning asosiy vazifalaridan biri bo'lib, innovatsion texnologiyalar ushbu jarayonda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Texnologiyalar yordamida yoshlar zamonaviy dunyo talablari va kelajakdagi muammolarni hal qilish uchun zarur ko'nikmalarni shakllantiradi. Shuning uchun

texnologiyalardan maqsadli va samarali foydalanish yoshlarning ijodiy rivojlanishi uchun katta ahamiyatga ega.

Adabiyotlar:

1. Davlatov, S. (2021). *Innovatsion texnologiyalarning ta'lim tizimida o'rni*. Toshkent: Ma'naviyat nashriyoti.
2. Ravshanov, M. (2019). *Kreativ fikrlash va ijodiy yondashuv*. Samarqand: O'zbekiston nashriyoti.
3. Yusufov, F. (2020). *Texnologiyalar va ijodkorlik: ta'limda yangi yondashuvlar*. Toshkent: Yangi asr nashriyoti.
4. Islomov, R. (2021). *Robototexnika va kodlash: kreativ fikrlashni rivojlantirish vositalari*. Buxoro: Ilm va fan nashriyoti.
5. Hasanov, A. (2021). *Virtual haqiqatning ta'limdagi ahamiyati*. Qarshi: Sharq yulduzi nashriyoti.
6. Mahmudov, A. (2020). *Zamonaviy ta'lim texnologiyalari*. Toshkent: Ma'rifat nashriyoti.
7. Karimov, B. (2019). *Texnologiyalar va kreativ yondashuv*. Buxoro: Fan va texnologiya nashriyoti.
8. Ibragimov, D. (2018). *Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ta'limdagi ahamiyati*. Samarqand: Ilm nashriyoti.
9. Aliyev, E. (2021). *VR texnologiyalari va ta'limda o'qitish*. Farg'ona: Yangi asr nashriyoti.
10. Qayumov, M. (2020). *Dasturlash asoslari va yoshlarni kreativ rivojlantirish*. Toshkent: Ijodkor nashriyoti.
11. Nasriddinov, O. (2019). *Kodlash va ijodkorlik*. Andijon: Boshqaruv va ta'lim nashriyoti.

INNOVATIVE
ACADEMY